

Utbildningsinspektion i Ekhagsskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Ekhagsskolan den 21 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Bengtsfors kommun och Ekhagsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Ekhagsskolan intervjuades rektorn, lärare, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i de flesta ämnen och årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Ekhagsskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	22
Förskoleklass	22
Grundskola	74

I Ekhagsskolan finns förskoleklass, årskurserna 1–6 och två fritidshem. Skolan byggdes på 1970-talet och är vackert belägen i höglänt område i Dals Långed. Lokalerna består av huvudbyggnad som inrymmer större delen av skolans verksamhet. Därutöver finns en byggnad som innehåller lokaler för slöjd, idrott, samt skolmatsal. De flesta klassrum har egna ingångar och utemiljöer med egna planteringar som ger eleverna hemkänsla. Skolområdet gränsar till en idrottsplan där eleverna kan ha idrott eller annan uteverksamhet. Vintertid åker barnen pulka från de höga backarna till idrottsplanen. Skolan är så belägen att omgivningarna kan tillvaratas för kreativ uteverksamhet och för miljöfostran t.ex. i den närliggande skolskogen.

Skolan upptagningsområde består av spridd villabebyggelse samt landsbygd.

Grundskolan arbetar i åldersblandade klasser i årskurserna 1–3 (3 grupper) samt åldershomogena klasser i förskoleklass, årskurs 4, årskurs 5, och årskurs 6. Vid temaarbeten och under olika samverkansprojekt blandas årskurserna.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Ekhagsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen/läroplanerna och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Ekhagsskolan som helhet erbjuder en utbildning av god kvalitet. Eleverna vid Ekhagsskolan utvecklar kunskaper enligt de nationella målen i svenska, engelska och matematik. Eleverna är mycket trygga och utvecklar demokratiska kompetenser och värderingar.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan har ännu inte upprättat individuella utvecklingsplaner för alla elever (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Eleverna får ingen undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap före utgången av årskurs 5 vilket medför att eleverna inte ges möjlighet att nå målen i ämnet i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, förordning om kursplaner för grundskolan och bilaga 3 till skollagen).
- Svenska som andraspråk ges som stöd och inte som ett eget ämne (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör utveckla den systematiska uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling i fler ämnen än svenska, engelska, matematik och naturorienterade ämnen.

- Elevernas delaktighet bör utvecklas så att de successivt och i allt större omfattning får inflytande över verksamheten i stort och över sitt eget lärande.
- Skolan bör arbeta för att eleverna skall få ökad kännedom om målen i samtliga ämnen.
- Undervisningen bör individualiseras ytterligare så att alla elever får utmaningar i sitt lärande.
- Skolan bör utforma rutiner för att undersöka behovet av studiehandledning på modersmålet.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper

Elevernas kunskapsutveckling i ämnena svenska, engelska och matematik följs upp och dokumenteras genom återkommande diagnoser och nationella prov. Resultaten på Ekshagsskolan de senaste tre åren:

Tabell 1. Resultaten på de nationella ämnesproven årskurs 5 de tre senaste åren enligt Ekshagsskolans kvalitetsredovisning för år 2005. Andelen elever (i procent) som nått målen vid de nationella ämnesproven.

År	Svenska	Engelska	Matematik
2003	Andel pojkar: 81 Andel flickor: 86	Andel pojkar: 92 Andel flickor: 92	Andel pojkar: 89 Andel flickor: 94
2004	Andel pojkar: 87 Andel flickor: 95	Andel pojkar: 92 Andel flickor: 92	Andel pojkar: 89 Andel flickor: 89
2005	Andel pojkar: 87 Andel flickor: 90	Andel pojkar: 85 Andel flickor: 92	Andel pojkar: 86 Andel flickor: 89

Inspektörerna noterar att ca ett 30-tal elever deltog i de nationella proven i årskurs 5 och att några elever, ca 3–5 elever inte når målen i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik. Av skolans egna analyser av kunskapsresultaten framgår att en positiv utveckling har skett mellan de diagnostiska provresultaten i årskurs 2 jämfört med de nationella provresultaten i årskurs 5, enligt kvalitetsredovisningen 2005.

Enligt lärarna har de god bild av elevernas kunskapsutveckling även i andra ämnen utöver svenska, matematik och engelska. Måluppfyllelsen i årskurserna 4–6 för de naturorienterade ämnena 2004 finns redovisad i den senaste kvalitetsredovisningen. Av denna redovisning framgår att ett fåtal elever inte nådde målen för undervisningen. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla den systematiska uppföljningen av elevernas kunskaper i alla årskurser och i övriga ämnen och inte bara i svenska, engelska, matematik och naturorienterade ämnen.

Normer och värden

Eleverna uppger att det sällan förekommer bråk och att det inte heller förekommer någon mobbning som de känner till. Utifrån intervjuer och observa-

tioner under inspektionen kan inspektörerna konstatera att eleverna trivs bra i skolan och att de känner sig trygga. Inspektörerna möter under inspektionen mycket trevliga och hjälpsamma elever som gärna berättar om sin skola och sitt arbete. Inspektörerna bedömer att arbetet med normer och värden har skapat ett mycket gott socialt klimat i skolan.

I kvalitetsredovisningen redovisas en enkät gällande klimatet i skolan. Av redovisningen framgår att eleverna ger betyget ”instämmer helt” eller ”instämmer nästan” i frågor om eleverna känner sig trygga, har tillit, hur de får utöva ansvar och hur de känner trivsel på skolan.

Inspektörerna bedömer att Ekhagsskolans arbete med normer och värden är i överensstämmelse med läroplanens riktlinjer.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning av måluppfyllelsen, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Det finns elevråd i skolan bestående av två elever från varje klass. Elevrepresentanterna uppger att man har klassråd. Eleverna i årskurserna 4–6 säger att de inte får vara med och bestämma så mycket. Möjligtvis får man vara med om att bestämma vad man skall göra på rasterna. Överhuvudtaget är eleverna, särskilt de äldre eleverna, undrande till inspektörernas frågor om elevernas delaktighet i undervisningen och i skolans verksamhet. Av den lokala arbetsplanen för skolan framgår inget om hur skolan avser att arbeta för att göra eleverna mer delaktiga. Inte heller finns något angivet i kvalitetsredovisningen om vilka mål som satts upp för att göra eleverna mer delaktiga i undervisningen.

Enligt intentionerna i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen, och fritidshemmet (Lpo 94) skall skolan sträva efter att eleverna successivt, efter ålder och mognad, får ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Intervjuer med elever och personal samt klassrumsobservationer ger bilden av att eleverna i årskurs 1–3 är mer delaktiga i det egna lärandet än eleverna i årskurserna 4–6. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande bör utvecklas så att de successivt och i allt större omfattning får inflytande över verksamheten i stort och över sitt eget lärande.

Vid intervjuer med eleverna framkommer att de har liten kännedom om målen i läroplan och i kursplanerna. Personalen kan i intervjuer inte redogöra för hur de arbetar med att konkretisera målen i kursplanerna och läroplanen för eleverna. Det är inspektörernas bedömning att skolan bör utveckla arbetet, särskilt i årskurserna 4–6 med att tydliggöra målen i läroplanen och målen i kursplanerna.

I skolan bedrivs ett målinriktat arbete för att eleverna skall känna sig trygga och inte bli diskriminerade. Skolan har en handlingsplan mot mobbning och rutiner för handläggning av mobbningsärenden. I skolan finns också ett vuxenteam som består av sex personer som sammankallas inom tre dagar efter anmälan om

mobbing. Vuxenteamet, i detta fall minst två personer, har ”allvarssamtal” med mobbaren. Efter samtalet kontaktas föräldrarna till den mobbade och mobbare/mobbarna samma dag som samtalet har ägt rum. Det är inspektörerna bedömning att föräldrarna omedelbart skall få information om att barnen har utsatts för kränkande behandling. Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Ekshagsskolan har, som tidigare nämnts en plan mot mobbing. Mobbningsplanen kan inte anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som den nya planen kräver. Skolan genomför dock ett arbete för att förebygga och förhindra kränkningar. Ett kommungemensamt arbete pågår med att skapa ett underlag till likabehandlingsplan för varje skola. Se vidare kommunrapporten.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

För att utveckla elevernas kunskaper i det svenska språket och i matematik arbetar eleverna med olika ”hus” i förskoleklassen och årskurserna 1–3. På så sätt får både elever och lärare en god uppfattning om elevernas lärande i svenska och matematik och deras individuella måluppfyllelse. Skolan har en arbetsplan för övergång mellan förskoleklass och årskurs 1. I planen ges exempel på samverkansformer för förskoleklass och årskurs 1 samt en utförlig tidsplan för när och hur samverkan skall ske. I förskoleklassen får eleverna arbeta i något som kallas ”kojan”, där förskoleklassens elever får förbereda sig för att lära och utvecklas tillsammans med eleverna i årskurs 1.

Årskurserna 1–3 har genomfört och genomför den samhällsorienterande och den naturorienterande undervisningen i tre teman: läsåret 2004/05 arbetade eleverna med ”Bergets och skogens år”. Lsåret 2005/06 var temat ”Slättens år” och detta läsår heter temat ”Vattnets år”. På dessa teman grundläggs det fortsatta arbetet i årskurserna 4–6. Inspektörerna bedömer att eleverna i förskoleklass och årskurserna 1–3 får utveckla sitt lärande i en lustfylld och kreativ miljö i enlighet med läroplanens riktlinjer.

Enligt kvalitetsredovisningen anmäls elever som behöver stöd till ”Björnen” dvs. det lokala teamet som arbetar med stöd till eleverna. I en analys av resultaten, som redovisas i kvalitetsredovisningen, konstateras att de elever som varit i behov av stora stödinsatser har fått detta stöd ”även om vi inte har kunnat tillgodose allt”. Många elever har förbättrat resultatet, enligt uppgifter i kvalitetsredovisningen, men att ”några elever har trots stora insatser inte nått målen”. I intervjuer med personalen på Björnen uppger de att skolan har rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilda stödåtgärder. Åtgärdsprogram upprättas alltid för elever i behov av särskilda stödåtgärder. Inspektörerna har tagit del av några upprättade åtgärdsprogram. Efter granskning av insända åtgärdsprogram vill inspektörerna påpeka att skolan bör utveckla åtgärdsprogrammen så att det tydligt framgår skolans insatser för elever i behov av särskilda stödåtgärder.

Under en lektion i svenska som inspektörerna deltar i får eleverna arbeta med ordklasser. Inspektörerna vill påpeka vikten av att lärarna får möjlighet att stu-

dera och med kollegorna diskutera aktuella mål i kursplaner som eleverna skall uppnå efter genomförd utbildning. Vid lektionsbesök som inspektörerna gör i årskurserna 4–6 arbetar eleverna med mycket likartade uppgifter i arbetsböcker eller stenciler. Inspektörerna kan inte observera hur eleverna på ett lustfyllt, målinriktat och individualiserat sätt utmanas i det egna lärandet. Inspektörerna bedömer att undervisningen ytterligare bör anpassas till elevernas individuella behov och förutsättningar så att alla elever får utmaningar i sitt lärande.

Studiehandledning på modersmål ges inte som stödinsats och skolan har inte heller analyserat behovet av sådana insatser. Inspektörerna bedömer att skolan bör ha rutiner för att undersöka om det finns elever som är behov av studiehandledning på modersmålet.

Utvärdering av lärandet

Som tidigare nämnts genomförs nationella prov i ämnena svenska, engelska och matematik. Enligt kvalitetsredovisningen genomför lärarna kontinuerliga diagnoser i främst svenska och matematik för att följa elevernas kunskapsutveckling. I matematik och engelska följer läraren elevernas kunskapsutveckling med egna tester och diagnoser löpande under året. I svenska genomförs olika diagnoser för årskurserna 1–3 och för årskurs 4 finns ytterligare tester.

Dokumentation är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödinsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Det genomförs regelbundna utvecklingssamtal i skolan i enlighet med bestämmelserna. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Rektorn uppger i sakgranskningen av rapporten att eleverna i årskurserna 1 till 6 i Ekhagsskolan fr.o.m. vecka 44 2006 kommer att ha IUP. Inspektörerna bedömer att kommunen arbetar målinriktat för att stödja skolorna i arbetet med att ta fram individuella utvecklingsplaner, som snart kommer att vara i bruk i kommunen. Inspektörerna bedömer att skolan vid inspektionstillfället inte har individuella utvecklingsplaner för alla elever i enlighet med förordningens krav.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. För genomförandet av de nationella målen för utbildningen skall varje skola ha en arbetsplan som utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Arbetsplanen skall kontinuerligt följas upp och utvärderas.

Ekhagsskolans kvalitetsredovisning för 2005 överensstämmer i huvudsak med kraven i förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. Den bygger på en innehållsmässig struktur som är gemensam för alla skolor i kommunen. Kvalitetsredovisningen saknar dock uppgifter om fritidshemmets verksamhet och måluppfyllelse i Ekhagsskolan. Kvalitetsredovisning sammanställs i juni vid läsårets slut. I intervjuer med lärare uppger de att de känner sig mycket trötta för att ordentligt arbeta med kvalitetsredovisningen. Några av kvalitetsredovisningens tabeller och uppgifter är svårtolkade t.ex. uppgifter om samband mellan redovisade årtal och resultaten av diagnostiska prov för matematik

årskurs 2 och nationella proven i årskurs 5. Inspektörerna påpekar att kvalitetsredovisningen skulle behöva göras mer förståelig så att även föräldrar och allmänhet kan läsa kvalitetsredovisningen. Det är inspektörernas bedömning att kvalitetsredovisningen idag fungerar som ett användbart verktyg för att utveckla verksamheten men att den kan utvecklas ytterligare. Kvalitetsredovisningen saknar uppgifter om fritidshemmets kvalitetsarbete. Inspektörerna vill påpeka att det sedan den 15 augusti 2005 finns ett krav på att varje fritidshem årligen skall upprätta en kvalitetsredovisning.

I intervjuer med representanter för lärarna framhåller de behovet av en större samverkan och en bättre pedagogisk grundsyn mellan verksamheterna i årskurserna 1–3 och årskurserna 4–6. Här uppger lärarna att det funnits ett ”glapp” mellan årskurserna 3 och 4. För att minska denna skillnad finns det sedan våren 2005 en arbetsplan för övergångar mellan årskurs 3 och årskurs 4.

Ekhagsskolan har representanter i ”Tröskelhyvlargruppen”, som är en kommunövergripande grupp som arbetar med att bl.a. underlätta övergångarna mellan olika årskurser för eleverna. Gruppen arbetar också med att ta fram lokala arbetsplaner.

Inspektörerna bedömer att skolan har ett förbättringsarbete i sin verksamhet som är i enlighet med läroplanens riktlinjer.

Skolledning och intern kommunikation

Ekhagsskolans rektor har genomgått den statliga rektorsutbildningen och hon är väl känd i skolan och har stor förtrogenhet med verksamheten. Rektorn åtnjuter stort förtroende från personalen.

Samverkan mellan kommunens förvaltning och den politiska ledningen uppger rektorn fungera bra. Det är rektorns uppfattning att förvaltningen stödjer de olika skolornas arbete t.ex. med att svara för ”Tröskelhyvlargruppernas verksamhet” och förvaltningens ambitioner att stötta skolorna med gemensamt idéarbete med att t.ex. utforma gemensamma dokument, som kan ligga till grund för elevernas individuella utvecklingsplaner.

Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan har en fungerande ledning och att den interna kommunikationen och ansvarsfördelningen är tydlig.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

I ämnet hem- och konsumentkunskap finns det mål att uppnå för eleverna i årskurserna 5 och 9. Det framgår av den lokala utläggningen av tid i timplanen för Ekhagsskolan att undervisningen ej ges till eleverna i detta ämne på skolan. Eleverna har inte detta ämne förrän i senare årskurser. Inspektörerna bedömer att fördelningen av undervisningstiden i timplanen inte ger eleverna förutsättningar att nå målen för årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap då ämnet inte ingår i undervisningen före årskurs 6.

Skolans lärare har utbildning för den undervisning de huvudsakligen bedriver. Vid skolan arbetade, enligt Skolverkets statistik, läsåret 2005/06 16 lärare förde-

lat på 13,1 heltidstjänster. Av lärarna hade 15 pedagogisk utbildning. Enligt rektorn har merparten av lärarna utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

En elev har detta läsåret undervisning i svenska som andraspråk och får, enligt en lärare i stödteamet, ”läsa en mix av svenska och svenska som andraspråk”. Undervisningen i svenska som andraspråk skall enligt grundskoleförordningen anordnas istället för svenska. Skolan bör säkerställa att undervisningen i svenska som andraspråk ges enbart med utgångspunkt i kursplanen för det ämnet och inte ämnet svenska. Inspektörerna bedömer att svenska som andraspråk ges som stöd och inte som ett eget ämne.

Eleverna har tillgång till ämnet elevens val, som innevarande läsår består av fem olika valalternativ.

Eleverna har tillgång till böcker, skrivmateriel och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå målen enligt inspektörernas bedömning.

Enligt kvalitetsredovisningen erbjuds eleverna inte modersmålsundervisning. Det finns en elev i skolan där en av målsmännen har annat modersmål än svenska och som inte erbjudits modersmålsundervisning. Inspektörerna bedömer att kommunen och skolan saknar rutiner för att undersöka behovet av modersmålsundervisning. Detta kan innebära att elever som har rätt till modersmålsundervisning och som önskar det inte får sådan undervisning. Se vidare kommunrapporten.

Skolan har en mycket intresseväckande webbsida som kan ge föräldrar och allmänhet en bra bild av hur elever utvecklas och lär i Ekhagsskolan.

Datum	Ort
2007-02-27	Göteborg

Leif Aljered
Mats Aronsson